

à l'improviste, uit het hoofd. En hij deed dat op zeer onderhoudende wijze. Na de pauze was er een zeer fraaie met muziek omlijste dia-presentatie.

Het kasteel Groeneveld heeft later, in de jaren zestig, nog een andere culturele rol vervuld. Huis en tuin waren ettelijke keren het decor bij de opnamen van Farce Majeure, Swiebertje en van Pipo de Clown. Maar de belangrijkste gebeurtenis in de lange geschiedenis van dit opmerkelijke buitenverblijf was in deze eeuw de restauratie van 1977 tot 1981. Het kasteel en het park, thans eigendom van Staatsbosbeheer, kunnen nu weer eeuwen mee.

Voor de pauze schetste de heer Paans de bewegingen van de geschiedenis van het in 1710 gebouwde buitenverblijf. De eigenaren moeten schilderachtige ondernemers geweest zijn die onder meer hun fortuin maakten met het transport van slaven naar Zuid Amerika of het innen van belas-

tingen in Oost-Indië. In 1940 verkocht de laatste particuliere eigenares mevrouw Taets van Amerongen het park met het kasteel aan Staatsbosbeheer.

Kasteel Groeneveld heeft thans een aantal functies. Het huisvest het Nationale Centrum voor bos, natuur en landschap, dat een educatieve en voorlichtende functie heeft. Er zijn ook tentoonstellingen over beeldende kunst, er is een goed restaurant met buitenterras, men kan er stijlvolle ruimten huren voor ontvangsten en partijen en last but not least: er is een prachtig park waar het heerlijk wandelen is. Inlichtingen: 02154-21192. Het donateurschap kost f 25 per jaar.

De circa 70 aanwezigen beloonden de spreker over dit Baarnse lusthof met een dankbaar applaus en stonden even over tien en weer buiten in de kille Hilversumse regen.

AvdS

WAT 'ANDEREN DOEN Uit de regionale bladen

Het *Tijdschrift van de Historische Kring Baerne* (jg.18,nr.3,sept.'94) blijft aandacht geven aan Hella Haasse en aan haar verblijf in Baarn van 1925 tot 1928. Aan de hand van de beschrijvingen in haar autobiografie uit de jaren '50 probeert het tijdschrift na te gaan wat de jeugdige Hella in het toen rustige dorp heeft gefraspeerd. Het kindertehuis waar Hella verbleef is inmiddels gelocaliseerd, namelijk door de schrijfster er zelf naar te vragen.

Ook vroeger waren kerken soms geen lang leven beschoren. De in 1861 gebouwde kerk aan de Kerkstraat gewijd aan de Heilige Nicolaas werd al na 40 jaar afgebroken. Maar de reden was een andere dan het motief dat heden ten dage voor zo veel kerken het einde betekent. De kerk was eenvoudig te klein geworden.

In 1910 hebben dertien rijke dorpelingen, *Baerne* spreekt van notabelen, aan de gemeente meer dan achtduizend gulden geschonken om over het spoorwegemplacement een voetbrug te bouwen. De boogbrug van gewapend beton komt er en blijkt ook na tachtig jaar van

zo'n unieke constructie dat hij op de monumentenlijst komt. Terecht vindt *Baerne*. Redactie: Mevr. E.J. Heun- ten Holt, 02154-22951.

Zoals bij ons de heer Engel alles weet over de 's-Gravelandseweg en zijn bewoners, zo beschrijft een mijnheer P. Bakker uit Loosdrecht het Breukeleveense Meentje en de Nieuwloosdrechtse Dijk. Zijn artikel in het *Tijdschrift van de Historische Kring Loosdrecht* (jg.21,nr.99,sept.'94) gaat terug tot het jaar 1925 en wordt overzichtelijk geïllustreerd.

De laatste en zevende aflevering van de serie over oude volksverhalen gaat over kwade geesten en wat er tegen te doen is. De gebruikelijke schoolfoto is dit maal wel van erg lang geleden: de openbare lagere school te Oud-Loosdrecht in 1910.

Het Loosdrechtse tijdschrift houdt van "series". Die over Loosdrecht in de middeleeuwen is na veertien afleveringen tot het jaar 1453 gevorderd. Melis van Amstel en zijn neef Hendrik ruziën over het bezit van het kasteel Cronenborch

maar het wordt niet helemaal duidelijk hoe dit is afgelopen. We moeten kennelijk wachten op de volgende aflevering. Redactie: F. Brand, 02158-24102.

De Omroeper, het historische tijdschrift van Naarden (jg.7,nr.4,okt.'94) doet dit maal veel tuinaanleg in zijn nummer. Aan D.F. Versteeg, een Naardense tuin- en landschapsarchitect is een uitvoerig en rijk geïllustreerd artikel gewijd. Dirk Versteeg leefde van 1876 tot 1942 en heeft vele particuliere tuinen en publieke parken aangelegd. Het artikel plaatst de architect en zijn werk in het bredere kader van de ontwikkeling van de tuinarchitectuur in Engeland en Nederland. Een ander artikel in dit nummer van *De Omroeper* schetst de vele kwekerijen in en rond de oude vestingstad. De belangrijkste namen: Jac. Smits & Co, Van Dorsser, H.P. Bendien en A. Mauritz.

In mei 1940 werd een begin gemaakt met de evacuatie van de bewoners van Naarden in noordwestelijke richting. De auteur van een artikel hierover spreekt van een tragikomisch operette. Het archief van de sociëteit "Eensgezindheid" belicht de historie van Naarden weer eens van een andere kant en levert de stof voor een artikel met talrijke anecdoten. Redactie: H. Schafteenaar, 02159-46860.

Huizer Kring Berichten, het tijdschrift van de Historische Kring Huizen, richt in haar septembernummer (jg.15,nr.3,sept.'94) de schijnwerper op de Richard N. Roland Holst, de man van een beroemde vrouw. Echtgenote Henriëtte immers is als dichteres en als drijvende kracht achter de opkomende socialistische beweging een figuur van nationale betekenis geweest. Richard, opgeleid door Allebé en Albertingk Thijm aan de Amsterdamse Rijksacademie had zich ontwikkeld tot een gezien schilder en graficus. In het begin van de jaren negentig werkte de toen 25-jarige Roland Holst graag in het Gooi en met name in Huizen. Fijnzinnige tekeningen van Huizer vrouwen herinneren ons aan die periode.

De genealogisch rubriek beschrijft Jan Sijbrandse de Groot en diens nakomelingen. Verder een artikel over de export naar Duitsland, een onderwerp dat na 100 jaar niets aan actualiteit heeft ingeboet. Redactie: Mevr. G.E.E. van Noppen, 02152-53783.

Het *Contactblad van de Historische kring Bussum* vervolgt haar serie over Bussumse kerken (jg.10,nr.2,sept.'94) met een uitvoerig artikel over de katholieke koepelkerk aan de Brinklaan die is toegewijd aan Onze Lieve Vrouw van Altijddurende Bijstand, over de Heilige Hartkerk en over de Sint Jozefkerk. Deze kerken hebben naast de uit 1884 daterende Sint Vituskerk ruimte moeten geven aan de in de eerste helft van deze eeuw snel groeiende Bussumse bevolking. Niet alleen de kerken krijgen in het *Contactblad* ruime aandacht maar ook de andere parochiale activiteiten, met name die op onderwijsgebied en het verenigingsleven. Redactie: Mevr. J. Vos-Bogaard, 02159-36710.

Het tijdschrift van de *Historische Kring Maarssen* geeft in het laatste nummer (jg.21,nr.3,sept.'94) een ander voorbeeld van rooms gezelligheidsleven. De katholieke vereniging TOMA speelt in Maarssen al meer dan 60 jaar toneel en dat was reden voor een terugblik. TOMA staat voor Toneelvereniging Maarssen.

Een ander artikel gaat in op oorsprong van het dorp en de herkomst van de naam ervan. De auteur concludeert dat een gebrek aan betrouwbaar bronnenmateriaal en aan diepgaand onderzoek nog niet toestaat om eenduidige antwoorden te geven. Maarssen ligt dicht bij Breukelen en interesse voor een typisch Breukelense figuur als Kees de Tippelaar is ook alleszins verklaarbaar. Temeer als deze Kees beschreven wordt door de heer Arie Manten, voorzitter van de Historische Kring Breukelen en auteur van vele artikelen in het tijdschrift van die Kring. Redactie: K.E. Driehuys, 03465-6571.

In zijn eigen *Tijdschrift Historische Kring Breukelen* (jg.9,nr.3,sept.'94) keert de heer Manten terug naar de tweede helft van de tiende eeuw. De Bisschop van Utrecht had de zeggenschap over Niftarlake toegewezen gekregen met alle bossen, moerassen en braakliggende gronden. Bij de ontginning daarvan botst de bisschop met de heer van Breukelerhof die gewend was om het in zijn regio voor het zeggen te hebben. Wat opvalt is dat een conflict als dit zich twee eeuwen kan voortsliepen.

In juni maakte de Kring een boottocht over de Vecht. Het verslag daarvan beschrijft de buitens

en andere monumenten die vanaf het water te zien waren en geeft daarbij veel historische achtergronden. Andere thema's in deze editie zijn boer Jan Barte Fokkert, de Breukelensche Baden Zweminrichting, polsstokdrager Dirk de Jager en de voormalige ridderhofstad Rietveld aan de Vecht.

In november van het vorige jaar hield de Kring een "vertelavond" tijdens welke een aantal oudere inwoners geïnterviewd werden over de

gebeurtenissen in Nieuwer Ter Aa sinds 1945. De redactie maakte van deze vraaggesprekken een samenhangend en levendig artikel. Deze vertelavond heeft niet alleen een waarschijnlijk boeiende ledenavond opgeleverd maar ook reeds een tweede artikel voor het tijdschrift. Ons bestuur zou eens in Breukelen moeten navragen hoe ze dat daar georganiseerd hebben. Redactie: mevr. A.H. Mantten-Werker, 03462-62253.

AvdS

Herdenking gesneuvelde Engelse soldaten

Op zondag 2 oktober j.l. vond de herdenking plaats van *The Forgotten 450*. In Nederland bevinden zich 469 verschillende begraafplaatsen waar militairen van het Gemenebest uit de tweede wereldoorlog hun rustplaats vonden. De Royal British Legion kan met haar organisatie twintig herdenkingen organiseren. De twintigste wordt elk jaar op een andere plaats georganiseerd. Daarmee worden de gevallen op de

overige 450 gedenkplaatsen geëerd. Dit jaar gebeurde dat in Hilversum.

De herdenking richtte zich op de zestien Engelsen die begraven liggen op de Noorderbegraafplaats. Daarvan zijn er dertien omgekomen bij een zelfmoordactie van een Duitse SS-er in de bossen van de Lage Vuursche.

De overige drie Engelsen zijn ook na de capitulatie omgekomen en alhier begraven.

Op 12 mei 1945, kort na de bevrijding dus, vond op de Noorderbegraafplaats de teraardebestelling plaats van 13 Engelse soldaten, die omkwamen bij een aanslag van een Duitse soldaat in Lage Vuursche (foto: Mevr. A. van der Leeden-van Huis).

Royal Leicestershire Regiment

Dit regiment landde op 1 juli 1944 in Normandië. De soldaten trokken op naar het noorden en kwamen via Nijmegen bij Arnhem. Daar namen de soldaten deel aan de gevechten om de stad te bevrijden. Na de ondertekening van de wapenstilstand in Hotel De Wereld in Wageningen kwamen de soldaten van het regiment in Hilversum. Ze werden gelegerd in de Ruysdaelschool (nu Fabritiussschool). Op 10 mei 1945 kreeg een peloton onder leiding van commandant John Robert Dean opdracht om Duitse SS-soldaten van de Hermann Göring Division te ontwapenen.

Lage Vuursche

In de bossen rond Lage Vuursche bevonden zich in de tweede wereldoorlog verschillende munitiedepots. Zo bevond zich een depot ten westen van de Lage Vuursche. Er lag er een in de buurt van de golfbanen en een andere lag meer naar de Hooge Vuurscheweg. De depots waren verboden gebied. Ook de toegang tot het dorp vanaf de Soestdijkerstraatweg was onmogelijk.

Na de wapenstilstand moesten de Duitse soldaten ontwapend worden. Gevangen genomen SS-soldaten moesten ook in de grond verstopte mijnen opsporen en uitgraven, waarbij bewapende Engelse soldaten erachter aan liepen.

Nabij het weiland, waar nu de midgetgolfbaan

ligt, was een ontwapeningsdepot ingericht. Hier moesten Duitse soldaten hun uitrusting en munitie soort bij soort neerleggen.

Een Duitse soldaat heeft echter in een onbewaakt moment een mijn op scherp kunnen stellen en in een berg munitie gegooid. Bij de explosie kwamen dertien Engelse militairen om. Ook sneuvelen verschillende Duitse soldaten, waaronder de mijngooier zelf.

Begrafenis 12 mei 1945

De dertien omgekomen Engelse soldaten werden op 12 mei 1945 onder grote belangstelling op de Noorderbegraafplaats begraven. Het drama bij de Lage Vuursche had zeer veel indruk gemaakt.

De omgekomen soldaten waren bijna allen twintigers. De jongste, R.H.C. Hyde, was slechts 23 jaar. De oudste van de groep, L.G.E. Whitehall, was 32 jaar.

Het ongeluk liet een diepe wond achter bij de nabestaanden. Dit mede omdat de Duitse bezetter zich vijf dagen eerder had overgegeven.

Overigens werden op 30 mei, 16 juni en 22 juli 1945 nog drie overleden Engelse soldaten begraven. Zij kwamen niet om bij de Lage Vuursche.

Andere ongelukken bij de Lage Vuursche

De aanwezigheid van munitie heeft tot veel meer

Op 2 oktober 1994 vond een herdenking plaats. Na een bijeenkomst in de Vrijheidskerk ging een afvaardiging van oudstrijders van het Royal Leicester Regiment naar de Noorderbegraafplaats voor een plechtigheid bij de graven (foto: CvA).

In aanwezigheid van de burgemeester van Hilversum, mevrouw J.G. Kraaijeveld-Wouters, werden kransen gelegd. Ook het verzet was bij de bijeenkomst betrokken (foto: CvA).

ongelukken geleid. Op 2 juni 1945 stierven G. Gloris (15 jaar) en S. Dijkstra (13 jaar). Zij waren op zoek naar lichtkogels, knalbommen enz. Al zoekend stapten ze op een doosmijn en werden op slag gedood. Op 5 juni werden ze op de Noorderbegraafplaats begraven (bron: Gooische Klanken 25 mei 1945).

In augustus 1945 vielen drie doden toen er naast de kerk in de Lage Vuursche een mijn explodeerde en eind september kwamen twee bewoners van Baarn om het leven. Zij liepen van Hilversum naar Baarn. Ook zij traptten op een landmijn (bron: HK Baerne en J.Knopper).

Herdenking 2 oktober 1994

Zondag 2 oktober j.l. werd er in de Vrijzekenkerk aan de Kupstraat een herdenkingsdienst gehouden. Burgemeester J.G. Kraaijeveld-Wouters hield een toespraak, waarin zij wees op de noodzaak van het blijvend herdenken van de gevallen.

Na een toespraak van Dame Mary Bridges DBE, voorzitter van de Royal British Legion (Womens section) werden vaandels de kerk binnen gedragen.

Er volgde een dienst, die geleid werd door Pastoor Richter, Dominee Beltman en Rev. John Cowie. Daarna ging men, voorafgegaan door het fanfarekorps *Leo* naar de 16 graven op de Noorderbegraafplaats. Daar werden kransen gelegd door onder andere H.M. Consul Generaal, de burgemeester van Hilversum (namens Koningin Beatrix), de voorzitter van de Royal British Legion, de provinciaalcommandant Noord-Holland, de voorzitter van de RAFA-club en de Bond van Wapenbroeders. Ook andere belangstellenden, waaronder kinderen, legden bloemen of plantten kruisjes met rozetten.

Vervolgens werd *The Last Post* geblazen. De stilte na de volksliederen werd verbroken door sergeant Desmond Clarke RM, die de wacht afmarcheerde.

Bij de plechtigheid waren verschillende oudstrijders en mensen uit het verzet. Na afloop bleven veel mensen nog na om te praten. Daarbij was er een heftige discussie omtrent de organisatie van deze herdenking en omtrent het juiste aantal gevallen bij het ongeluk in de Lage Vuursche.

CvA